

KMETSKI LIST

Številka 21

Liubljana dne 24. maja 1939

Leto XXI

Usoda ali zabloda

Svetovni položaj je treba še vedno prepoznati z vso resnostjo. Kljub temu, da je napetost, ki je grozila pred nedavnim časom, nekoliko popustila,

negotovost

še danes ni odstranjena. Zato tudi vidimo, da vse stremi za tem, kako bi čim bolj strnilo svoje sile in tako okrepilo odporno moč. Klic po notranjem zedinjenju ni danes morda samo puhla fraza, ampak življenjsko geslo celo najbolj kulturnih in najbolj močnih narodov. Ta klic poslušajo vsi in povsod, kjer politika pomeni res delo za skupnost, ne pa medsebojno izigravanje.

Tako vidimo, da svobodoljubna in strankarsko močno članovita

Francija

predstavlja danes nesporno enoto z enotno voljo in z enim samim ciljem: Ohranitev svobode! To se kaže v tisku, to se pa kaže zlasti v vseh obrambnih ukrepih, ki jih brez pridržka podpirajo vse stranke in ves narod. Saj vemo, da je bilo pred nedavnim podpisanih v 6 urah šest milijard posojila za obrambne namene. Enako je

Amerika

danesh združena in enotna, čeprav njen položaj zdavna ni tako kočljiv, da bi ji grozila kaka resnejša neposredna nevarnost. Okrog prezidenta Roosevelta se zgrinjajo vsi sloji, ker se zavedajo, da njegovi ukrepi pomagajo utrjevati moč in enotnost domovine.

Navedli smo za primer ta dva velika naroda. Podobno pa ravnaajo vsi narodi in vse države, ki so že dosegle primerno stopnjo zrelosti in je v njih dovolj narodne samozvesti.

Se bolj zgovoren je primer

Poliske

in njene naravnost vzorne sloge, ki se je kljub drugačnemu pričakovanju pokazala takoj, kakor hitro je zagrozila domovini resna nevarnost. In vendar je Poljska strankarsko tako razcepljena kakor malokatera država na svetu!

Cemu navajamo te primere?

Ako čutijo velesile in veliki narodi potrebo po slogi zaradi svoje varnosti in zadostne obrambe svobode in vseh svojih interesov, potem nam to mora biti opozorilo in dokaz, da je mednarodni položaj še vedno resen, celo zelo resen.

Kaj pa mi?

Medtem ko vidimo, kako pojmujejo veliki narodi svoje naloge, si ne moremo kaj, da se ne bi ozrli tudi domov. Kar je za močne potreba, je za šibke — nujnost!

Kako mi umevamo to nujnost in kaj smo doslej storili, za strnitev in okrepitev svojih sil?

Človeka boli, ko gleda to našo notranjo razkosanost. Spor o sporazumu med Srbi in Hrvati nas razjeda že dolgih dvajset let. Doživeli smo že trenutke, ko smo iz sekunde v sekundo drgetaje in brez moči čakali, kdaj bo usoda podrla zgradbo, za katero so naši predniki stoletje za stoletjem žrtvovali svoje najboljše moči in celo svojo kri. Takrat nas je rešila usoda, ki nam je naklonila blagopokojnega kralja Aleksandra I. Da nismo v težkih trenutkih preskušnje imeli njega, kdo ve, kaj bi bilo danes z nami!

Toda z usodo se ni igrali! Kar se nam je enkrat posrečilo, to bi nam utegnulo drugič spodleteti. Zato naj se nihče ne sklicuje na usodo, na slepo igro naključja in podobna gesla z nadihom tragike. Vsa ta gesla so v jedru smešna in prav nič ne opravičujejo

zablode

in napak, ki jih v lastno škodo trmoglavno ponavljamo dan za dnem in leto za letom. Treba je odločno in jasno povedati pred vso javnostjo, da je vsak narod deležen take usode, kakršne je vreden in kakršno si kroji sam. Pečena piščeta nikomur iz neznanosti ne lete v usta. Samo jasen pogled, bistro pojmovanje položaja, odločna volja in neumorno složno delo so činitelji, ki lahko ohranijo in dvignejo narod.

Ali je med nami, oziroma v nas kaj teh činiteljev? Koliko jih je in kako jih vrednotimo?

Zdi se nam, da zlasti v ožji domovini ponavljamo pogoške, ki so bile usodne za nas že v prvih povojnih letih.

Sloge ni brez sporazuma, brez medsebojnega popuščanja in take strpnosti, ki bi omogočala sodelovanje vseh narodnih sil. Na žalost moramo ugotoviti, da doslej

nismo mogli opaziti nobenega znaka, ki bi pomenil pomlad v tem oziru. Nasprotno! V časih, ko se drugod — kakor smo podčrtali uvodoma — vse pozitivne sile združujejo, vidimo pri nas prav nasprotno. Naj bo to na gospodarskem, naj bo to na kulturnem, socialnem ali tudi političnem polju v ožjem pomenu besede, povsod ista nestrpnost, ki odbija in ubija ter tako celotno narodovo moč in odpornost samo slabi.

Naj nam bo za danes dovoljeno opustiti naštevaje posameznih primerov. Nočemo zdražbe in ni nam za to, da bi spore zaostrovali in povečavali. Zato molčimo, ne pa morda zato, ker bi napak in usodnih zablod ne bilo.

Pred vso javnostjo in pred vestjo, ki nam mora in tudi je vsem skupen vodnik, pa vprašujemo:

Doklej se bodo nekaznovano ponavljale strankarske zablode, ki pomenijo našo narodno nesrečo? Kdo je odgovoren za posledice, ki se utegnejo pojaviti iz tega?

To so vprašanja, ki danes pretresajo ves narod in vsakega poštenjaka posebej. Ta vprašanja ne vzdrejo odlašanja. Nanje pričakuje in upravičeno zahteva ves narod odgovora, toda ne odgovora v zavutih in hinavskih besedah, ampak v odločnih, poštenih, jasnih in prepričevalnih dejanjih.

Do tega odgovora ima narod popolno pravico. Ako ga ne bo kmalu dobil, si ga bo poiskal sam. Kajti narod je tisti, ki smo mu dolžni služiti vsi. Narod je tisti, ki je ustvaril to državo. Zato ima dolžnost in pravico, jo častno in svobodno ohraniti in utrjevati. Pri tem svojem delu narod ne more in ne sme poznati strankarskih izjem. Kakor so Francozi najprej — Francozi, kakor so Poljaki najprej — Poljaki, tako smo državljani kraljevine Jugoslavije najprej — Jugoslovani, potem Slovenci, Hrvatje in Srbi, šele daleč za tem pa strankarsko opredeljene skupine v narodi ali narodih.

To je danes življenjski ukaz. Vse drugo je zabloda, ki jo je treba brezpogojno odstraniti in zatreti.

Izvoz živine

»Kmetovalec« od 15. maja priobčuje v Gospodarskih vesteh pod naslovom »Kontingentni članek, v katerem podrobno opisuje pogoje izvoza živine iz Jugoslavije v razne druge države in kritiko »Stočarske sekcije Glavne zadrugne zveze v Beogradu« o delu Zavoda za izvoz živine.

Poročilo Stočarske sekcije Glavne zadrugne zveze pravi med drugim:

»Izvoz v Nemčijo: Pred tremi leti se je začela Nemčija preskrbovati z vojnimi in življenjskimi potrebščinami v okviru 4 letnega gospodarskega načrta. Kupovala je od nas velike količine živine in žita, plačala visoke cene in odobrvala posebne ugodnosti z namero, da bi samo v Nemčijo izvažali. Zavod za izvoz živine v Beogradu se je dogovoril z Nemci, da bo Narodna

banka posredovala na borzi in s tem držala tečaj nemške marke — RM — na gotovi višini. Vse to je bilo škodljivo za naš izvoz in za državno blagajno. Ko se je potem povečal izvoz v Nemčijo in so nam Nemci dolgovali v kliringu velike vsote, je morala država kupiti razne naprave za železarno v Zenici in za železnice po visokem tečaju za RM, ker bi sicer Narodna banka izgubila velike vsote. V tem času je naš izvoz v druge države z zdravo valuto popolnoma prenehal, tako da je bil ves izvoz vezan na Nemčijo. Na ta način smo izgubili vse ostale trge in cene živini so padle za 30 %. Nemčija je seveda takoj zaslutila, v kakšnem položaju se nahajamo, pa nas sedaj izkorišča ter zmanjšuje kontingente in cene, pač pa zahteva, da tečaj

RM držimo še vedno visoko. Preti nam, da nam bo zaprla meje, če njihovim željam ne bomo ugodili.

Izvoz v Italijo: Že dve leti obljubuje Zavod, da bo uredil izvoz v Italijo. Glavna zadružna zveza je bila lani povabljen na Reko, da prisostvuje pogajanjem s italijanskimi predstavniki. Tam je že bil predstavnik Madžarov. Uspeh pogajanj je bil negativen. Madžari so še naprej izvažali v Italijo, nam se je pa reklo, da nam izvoz preprečuje naš klirinški saldo. Vendar pa vidimo, da isto stanje ni zapreka za izvoz v Nemčijo, ki nam še danes dolguje čez 400 milijonov din, medtem ko je z Italijo kliring izravnani že dalj časa. Zadnji mesec nam je sicer Italija dovolila izvozne kontingente živine, toda zaradi prenizke cene je izvažanje sploh prenehalo.

Izvoza v Palestino in Egipt Zavod ni mogel zagotoviti Jugoslaviji, ker so nas izigrali na tem tržišču Madžari in Romuni, ki bodo izvozili za okrog 80 milijonov din.

Tudi izvoza v Švice nam Zavod ni mogel zagotoviti.

Izvoz v Francijo in Anglijo je povsem prenehal.

Amerika kupuje neomejene količine mesnih konzerv, da jih Jugoslavija nikoli ne bi mogla izdelati. Toda Zavod za izvoz živine se ni nič zmenil in ničesar ukrenil. Sedaj izvažajo konzerve v Ameriko: Poljska, Madžarska in celo Češkoslovaška in Nemčija, ki morata živino uvažati.

V Grčijo je nazadoval naš izvoz za 60%.

Iz tega se vidi:

1. da smo izgubili vse inozemske trge in da smo sedaj v rokah enega edinega kupca, čeprav nam dolguje čez 400 mil. din;

2. da naše najbolj dragoceno blago prodajamo v kliringu na up, oziroma ga zamenjujemo za blago slabe kakovosti in zanj plačujemo visoke cene;

3. da je Zavod s svojo čudno trgovsko politiko onemogočil vsako privatno podjetnost, tako da nimamo nikogar, ki bi se s temi važnimi vprašanji bavil in jih mogel rešiti.

To poročilo Glavne zadružne zveze dovoljno predčuje prilike, pod katerimi se izvoz vrši.

Z ozirom na trditve, ki so bile iznešene v nekem listu o zaslužku in kontingentih v Sloveniji, pripominja »Kmetovalec« sledeče:

»Citatelje bo zanimalo, s kakšnimi kontingenti danes naša država razpolaga in kaj dobi Slovenija. Nemčija nam je odobrila po spojitvi z bivšo Avstrijo tedensko 200 kom. goved rednega kontingenta, a Italija zadnji mesec ravno toliko. Zadruga dobe od tega 40%, ki se razdele na 18 zadružnih zvez. Slovenske zveze dobe 26'66% od zadružnega ali 10'66% od vsega kontingenta. Kmetijska družba pa dobi 5'74% od zadružnega kontingenta ali 2'30% od celotnega, kar predstavlja mesečno po 2 vagona po 10 kom. goved za Nemčijo in isto toliko za Italijo; za slednjo pa šele zadnji mesec. Lani, ko je Nemčija forsirala izvoz in smo še ločeno dobavljali v Avstrijo, smo izvozili vsega 32 vagonov goved.

Netočna je trditev, da se plačuje Zavodu na taksah din 3500 za vagon, kar bi predstavljalo din 350 — za komad, ker se plačuje le din 30 — za komad. Pač za Zavod odbije pri vsakem vagonu precejšnjo vsoto za razno pokvarjeno meso, tako da se mora vedno računati za to z okoli din 1000 —. Zgodi se celo, da pošlje Zavod obračun za takšne odbitke naknadno, ko je izvoznik že davno sprejel plačilo. Pač pa Zavod odobrava nižje cene, kot je pogodba s kupcem.

Kar se pa posredniškega zaslužka zadrug tiče, bi pripomnili le to, da je ta znašal pri Kmet. družbi v letu 1938. okoli din 0'12 za kg. Če se upošteva, da je zadruga prevzela ves risiko, se pač ne more temu zaslužku prigovarjati. Zavod plačuje danes za na Dunaj postavljeno blago sledeče cene: za prima živino din 8'50, za

prvorazredno din 7'50, za drugorazredno din 6'25. Za prevoz in vse ostale stroške se mora računati do din 2 — izdatkov na 1 kg in sicer pri slabi živini več, pri boljši manj.

V naši banovini prima živine tako rekoč

Mi hočemo živeti kot ljudje na svoji zemlji

Vsaka pokveka danes igra na kmetске strune; vsak krofasti bedak misli, da mu je jezik zato ustvarjen, da lahko govori kmetom v obliki milega javkanja in nedolžnega obračanja oči. Naravnost smešno in prebedasto izgleda čevkanje nekaterih listov, ki nočejo prenehati s slavo kmetškemu človeku, dasi mu trgajo kožo z živega telesa. Neverjetno je, toda resnično! Nikdar še slovenski kmet ni požrl toliko mehkih in blazenih besed, nikdar občutil toliko božanja in hvalisanja in nikdar tudi ni tako bedno živel kot mora danes.

Devolj je vsega,

dovolj čevkanja, dovolj pisarenja na nedolžnem papirju, siti pa smo tudi vseh gobezdačev, vseh trobentačev, ki naravnost besno vpijejo, da bi s pasjim lajanjem zakrili krivice in svoje nesramnosti. Naše potrpežljivosti je konec! Jasno in glasno tudi mi moramo zavpiti vsem, tudi gluhim, da garanju mora biti enkrat konec, da gobezdačev, ki že dvajset let vpijejo v isti rog, ne rabimo več.

Nekje sredi naših sre, mnogi tega še ne občutijo, vstaja nova misel, z mislijo pa tudi odločnost, samozavest in resničen nov duh, ki bo vse zakrivljene hrbte vzravnaval, vsem šibkim pokazal pravo smer, da bodo vsi ljudje, ki delajo, enkrat vendar dostojno živeli. Poleg spoštovanja do kmetškega dela se našemu človeku resnično odpira, pred vso njegovo dosedaj potlačeno skromnostjo, nova vera, ki mu bo prinesla boljše življenje na tem svetu.

Mi ne homo več

in nočemo biti umazana občinska cesta, po kateri še konj noče iti!

Mi hočemo živeti

dostojno človeško življenje, ki mora prinesiti zboljšanje vsem ljudem, ki so voljni delati.

Kmetško delo pa bodo odslej morali tudi drugi spoštovati! Morali mu bodo izkazati spoštovanje tudi tisti, ki so mislili, da se kruh prideluje na ta način kakor železo. Prav vsi, ki hočejo živeti v pošteni ljudski družbi, bodo odslej morali delati, zajedalcem ni več mesta na zemlji.

Mi slovenski kmetje,

ki mislimo s svojo glavo, ki ustvarjamo dobrine s svojimi trdimi žulji, ne bomo več trpeli zajedalca v svoji sredi. Pravično je in tako je tudi zapovedal Bog, da samo tisti, ki z lastnim delom ustvarja dobrine sebi in vsemu narodu, sme živeti na zemlji; zato vsi nergači in paraziti naj gredo na Mars, preden se ni razlila naša jeza.

S kolikim trpljenjem

so naši predniki gradili zidove po raznih hribih. Krvavi so bili ti žulji, dvakrat krvavi, toda to zločinstvo se ne sme več dogoditi. Res, priznati se mora, v zadnjih letih so gradili iste zidove na drug način, toda žrtve so zopet padle na trpečega kmetškega človeka. Niti v dvajsetem stoletju nismo dovolj varni, da nam pijavice ne izsesajo še zadnjih moči, ker ravno nismo vedeli, kje je naš največji sovražnik in ker smo svojega laži-prijatelja gojili na svojih prsih. Toda v bodoče takšno zločinstvo in krvavo izkoriščanje človeka mora prenehati, to se ne sme nikdar več zgoditi!... Če hočemo, da bo zemlja ostala naša.

Stambolijski,

veliki bolgarski voditelj kmetškega bolgarskega naroda, je bil mučen in živ pokopan zaradi vsega svojega naroda. Mogočnemu boreu kmetških

sploh nimamo. Navadno se klasificira $\frac{2}{3}$, v drugorazredne in le $\frac{1}{3}$, v prvorazredne. Koliko se potem more plačati živinoorejcu, si lahko vsak sam izračuna, če upošteva prodajne cene in stroške.

pravice so pijavke in zločinci živemu edtrgali reke, ga izbodli po vsem telesu in ga zasuli v jamo, ki je je sam moral izkopati. Z mučnikom Stambolijskim pa niso ubili kmetске misli, ki danes ponovno vstaja z vso močjo in se hoče združiti z nami v nepremagljivo silo. V mesecu juniju bo obletnica mučeniške smrti Stambolijskega, ki je padel 23. leta kot žrtev zajedalcev svojega lastnega roda. Razmišljajmo, tovariši, sedaj v teh dneh, kaj moramo storiti, da ne bo tako izdihnil ves naš kmetški narod.

Kaj pravijo?

Celjska »Nova doba« piše o sporazumu med drugim tole:

»Hrvatsko vprašanje je življenjsko vprašanje naše države in se ne da več odlagati. Odlagati se tudi ne da več obnova demokratičnega življenja v naši državi ter končna izločitev strankarstva iz državne uprave in državne politike. Sedaj, ko so pogajanja zastala, je treba za vsako ceno iskati pametnega izhoda in je treba organizirati skupno fronto vseh, ki se zavedajo, da sta od rešitve hrvatskega vprašanja odvisna naš notranji mir in naša zunanja varnost in da v Jugoslaviji danes ni večje dolžnosti, kakor je ureditev notranjih razmer v sporazumu med Srbi, Hrvati in Slovenci.«

»Delavska politika« objavlja odstavke iz govora nekega politika, nato pa pripominja dobesedno tole:

»Politiki morajo v vseh javnih vprašanjih sodelovati z mladino, z narodom. Zbuditi morajo interes v narodu za politična in gospodarska vprašanja, da bo vse te stvari umel in doživljal ter spoznal, kakšni so njegovi interesi.

Šele ta vzgoja vede do demokracije.«

»Edinost« objavlja v zadnji številki tudi tele misli: »O zablodelosti mnogih, mnogih poedinčev (tu niso misljeni narodni odpadniki ali renegati), bi lahko mnogo in obširno pisali, toda ni naš namen, brodirati po tej rani. Dasiravno ne maramo biti pesimisti in stresati okrog sebe to ali ono žalost, moramo pibiti, da smo bili tudi pa tam ogroženi, a da je velik del ogroženosti bival v — nas samih, ali kakor bi se še točneje izrazili, v naših zablodelih ljudeh, ki v svoji strašni zaslepljenosti ne vedo, kaj delajo.«

»Seljački dom«, glavno glasilo Hrvatske kmetске stranke prinaša uvodnik, v katerem dokazuje, da je postalo hrvatsko vprašanje po volitvah 11. decembra lanskega leta najnujnejše državno vprašanje. O pogajanjih za sporazum podrobno razpravlja in govori med drugim:

»Razgovori so bili zaključeni. Pri njih se je pokazalo, da Hrvati vedo, kaj hočejo in kako bo treba rešiti hrvatsko vprašanje. Mislimo, da sedaj ne bodo mogli več govoriti na drugi strani, da ne vedo, kaj hočejo prav za prav Hrvati. Med temi razgovori se je poskušalo od gotovih strani zanesti razdor v hrvatske vrste z očitki, da pripravlja vodstvo hrvatskega narodnega pokreta izdajstvo nad hrvatskim narodom. Drugi so zopet mislili, da je nastopil čas, ko bi se dalo nekaj pribarantati. Hrvatski kmetški narod je danes politično popolnoma zrel in ve, kaj mora storiti. Ve pa tudi, da se mu njegov voditelj dr. Maček nikdar ne bo izneveril. Na sestanku narodnih poslancev HSS so bili sprejeti sklepi, ki dajejo dr. Mačku vsa pooblastila za nadaljevanje borbe za pravično hrvatsko narodno stvar do končne zmage.«

O dobrodelnosti piše zadnja »Nova pravda« in med drugim izvaja tudi tole:

»Kdorkoli pride v stisko in naj je tega ali onega mišljenja, organiziran tako ali tako, bi moral biti podpore deležen. Bolnega, v stiski ali bedi nahajajočega se človeka ne bi smeli prej izprašati, kaj in kako je kdaj v življenju izpovedoval svoje mišljenje. Brez pomisleka in predsodka bi mu morali nuditi pomoč, če je podpore resnično potreben. To, edinole to bi bila prava dobrodelnost, zgrajena na pravi ljubezni do bližnjega, dobrodelnost, ki ne išče

nobene koristi, tudi strankarske ne, dobrodelnost, ki je samo zato, da pomaga bližnjemu in vrši plemenito poslanstvo človekoljubja. Kajti brezsrčno, nevredno človekovega dostojanstva je, da hodimo brezbržno mimo stradalajočih družin, brezposelnih delavcev, jokajočih otrok in bolnih mater samo zato, ker ne spadajo v ožji krog gotovih pristašev.«

Popolnoma tako pojmuje dobrodelnost tudi naš kmetijski človek. To pojmovanje se tudi nam zdi pravilno in zato želimo, da se v praksi popolnoma uveljavi.

Binkošti

Cudovita zgodba o Duhu, ki je razsvetlil apostole, da so lahko govorili jezike vseh narodov, nam morda že dolgo ni stopila tako živo pred oči kakor v sedanjih dneh razcepljenosti, medsebojnega nerazumevanja in sporov, ki pretresajo svet in nas.

Če kdaj, potem nam je danes treba tiste jasnine in svetlovidnosti, ob kateri bi razumeli drug drugega, ob kateri bi se srečali in se pogovorili vsaj kakor ljudje, ako se res ne znamo in ne moremo kakor bratje.

Toliko je vprašanj, odgovora pa na nobeno! Kam to pelje, kaj se bo rodilo iz tega?

Leto za letom slišimo ponavljati, da je zemlja kmetova, torej sveta lastnina tistega, ki jo obdeluje. Kako pa se godi v praksi? Kaj smo storili, da bi popravili in izravnali zgodovinske krivice? Kdo je danes lastnik naše lepe in plodne zemlje?

Dan za dnem govorimo o bogastvu in izobilju. In vendar mrgole po naših cestah trume brezposelnih, ki v pomanjkanju dela in kruha padajo v najgloblje blato. V brezupnem boju za obstoj se mlade sile ubijajo in polnijo naš kriminal, namesto da bi z delom pomagale utrjevati skupno blagostanje.

Zita pridelamo toliko, da bi lahko prehranili z njim cele narode, pri tem pa imamo množice, ki stradajo, ljudi, ki si zaradi bede jemljejo življenje, ljudi, ki živijo v največjem pomanjkanju. Ali se ne bo grozil človek, ki sliši govoriti o blagostanju, zraven pa srečuje po vaseh napol nage otroke, srečuje vse najbolj značilne znake bede: jetiko, pijančevanje in kriminal?

Zakaj in odkod jetika? Čemu beda, ki onemogoča celo pokrivanje človekovega telesa? Zakaj toliko tatvin, ropov, umorov in ubojev?

Vsega tega je v prvi vrsti kriva beda, bede pa nerazumevanje medsebojnih odnosov.

Nobena sila na svetu ni močnejša kakor življenjski nagon. Ta pa se ne more uveljavljati,

oziroma mu v človeku ne more biti ugodeno, če ni zato gospodarskih pogojev.

Videli smo l. 1918. razpadati armade, močne in čvrste armade. Videli smo, kako so v ruševine razpadale države.

Revolucija idej? Ne rečemo, da tudi ta moment ni souplival, toda neposredni vzrok katastrofe je bila — beda. Lakota, pomanjkanje, ki pahne človeka v obup, to je odločilo usode zadnje svetovne vojne.

Ob takih zgledih in s tako šolo bi morala biti prva skrb vsakega javno delujočega človeka, da zastavi vse svoje sile za zadostitev najosnovnejših ljudskih potreb.

Pregovor pravi, da gre ljubezen skozi želodec. Ta vsakdanja rečenica je hkratu velika in tehtna življenjska resnica. Pa ne samo ljubezen, ampak vse življenje gre skozi želodec. Ne samo materialna, ampak tudi duševna in duhovna stran.

Zaman je govoriti o idealih, o veri, lepoti, umetnosti in ostalih duhovnih vrednotah — lačnemu človeku. Dokler ni materialnih pogojev za življenje, tudi idealni nimajo prave cene.

Te misli obhajajo človeka, ko se za letošnje binkošne praznike razgleduje po domovini.

Duh, ki oživlja in razsvetljuje, mora priti tudi k nam in v nas. In kakor hitro ga bomo spoznali, nam bo vsem jasno, da je treba najprej poskrbeti za to, da bodo vsi ljudje pri nas imeli vsakdanji kruh. Ne kot miloščino, ampak kot plod svojega dela.

Kakor hitro bomo dosegli to, nam bo vse drugo navrženo.

Človek, ki ve, za kaj dela, dela z veseljem in je v delu srečen. Dokler te zavesti nima, je senca, ki lahko postane tudi nevarna.

To je resnica, s katero moramo računati vsi. Ako bomo to resnico spoznali, doumeli in vse svoje delo uravnali po njej, smo doživeli — Binkošti, ki nam bodo nesporno prinesle blagoslov.

Da bi vsaj bilo tako! Lahko nam bo vse pozabiti in vse odpustiti, ker bomo vedeli, da smo z zaupanjem gledali v bodočnost.

Doma in drugod

Nj. Vis. knez namestnik v Italiji

Prejšnji teden se je mudil knez namestnik Pavle na reprezentativnem obisku v Italiji.

Predstavniki naše zapadne sosedice so mu povsod in vedno izkazovali pozornost in časti, kakršne gredo suverenu prijateljske države.

S knezom namestnikom je potoval tudi naš zunanji minister g. Cincar-Marković.

V razgovorih s predstavniki kraljevine Italije so se poglobile vezi dobrega sosedstva med obema državama, kar utegne biti nam, Italiji in svetovnemu miru v korist.

Ob povratku v domovino je bil knez namestnik povsod pristrčno sprejet v pričakovanju vsega naroda, da mu bo dano v celotnem obsegu dovršiti veliko nalogo, ki mu jo je določila in odločila usoda.

Peter Živković

predsednik Jug. nac. stranke prireja po Bosni in Hercegovini strankine sestanke in zборе, ki so

vsi zelo lepo obiskani. Najprej se je udeležil konference banovinskega odbora, nato pa je prepotoval okraj, ki ga zastopa v narodni skupščini kot poslanec.

Hrvatska seljačka stranka

Narodni poslanci HSS so imeli preteklo nedeljo širom Hrvatske velike shode, na katerih so poročali narodu o usodi sporazuma in sestanku hrvatskih narodnih poslancev v Zagrebu.

Omladina

Jug. nac. stranke je imela preteklo nedeljo v Ljubljani občni zbor svoje banovinske organizacije. Zborovanje je vodil inž. Jože Rus z lepim uvodnim govorom, v katerem je na krepak način podčrtal pomembno politično delo nac. mladine v Sloveniji v preteklem letu in njeno vztrajno borbo za narodne ideale, ki se je vršila v ne navadno težkih okoliščinah. Za njim je podal tajniško poročilo Andrej Uršič, ki je v borbenem govoru prikazal organizatorno, politično in kulturno udejstvovanje nacionalne mladine v Slo-

veniji. Oba govornika sta bila deležna toplega in pristrčnega odobravanja od polne dvorane delegatov sreskih organizacij, po ogromni večini naše kmetско-delavske in obrtne mladine.

Sledili so nato pozdravni nagovori senatorja dr. Grge Andjelinovića, Ivana Puelja in dr. Alberta Kramerja.

Lepe očetovske besede, navodila in nasveti starih preizkušenih borcev za nacionalno in napredno socialno kmetско politiko v Sloveniji so zbudile med mladimi zborovalci navdušenje, da se je tresla dvorana.

Po sprejetju resolucije je predsednik zaključil prekrasno zborovanje naše nacionalne kmetско-delavske mladine.

Dr. Vladko Maček

vodja hrvatskega narodnega pokreta se je odpeljal v Rogaško Slatino, kjer bo ostal tri tedne na oddihu.

Zastopstvo v diplomatski službi

Splitski »Hrvatski glasnik« objavlja pregled diplomatskega uradništva naše države na podlagi uradne statistike od 1. aprila 1939. Trenutno ima Jugoslavija v inozemstvu 24 poslaništev, od katerih deluje 20. Od 20 poslaništev je 15 Srbov, 4 Hrvati in 1 Slovenec. Jugoslavija ima v inozemstvu 28 konzulatov, katere upravlja 22 konzulov Srbov, 4 Hrvati in 2 Slovenci. V ministrstvu zunanjih del je zaposlenih 215 diplomatskih uradnikov. Od tega je uradnikov s poslaniškim rangom 22 Srbov, 4 Hrvati in 1 Slovenec. Načelnikov, generalnih konzulov, svetnikov in konzulov je 89. Od tega je 69 Srbov, 15 Hrvatov in 5 Slovencev. Nižjih diplomatskih uradnikov je s sekretarskim činom 65, od tega 56 Srbov, 7 Hrvatov in 2 Slovenci. Pisarjev in pripravnikov je skupaj 39. Od tega je zopet 31 Srbov, 5 Hrvatov in 3 Slovenci. Od vseh 215 diplomatskih uradnikov je torej 173 Srbov, 31 Hrvatov in 11 Slovencev.

Volitve delavskih zaupnikov v Bosni

V Brezi v Bosni so bile na praznik volitve delavskih zaupnikov. Pri volitvah so dobili socialisti 561 glasov, Hrvatska delavska zveza 121 in Jugoras 91 glasov. V Turbetu pa so dobili v lesnem podjetju Ugar socialisti 2 zaupnika, Hrvatska delavska zveza 10 in Jugoras 4.

Občinske volitve v Bosni

V nedeljo 14. maja so bile občinske volitve v občini Lapac. Za JRZ je kandidiral komisar občine in banski svetnik Jandra Vojvodić. Postavljena je bila opozicijska lista Samostojne demokratske stranke z nosilcem Miloškom Majstrovicem, ki je dobila 1020 glasov in zmagala na vsej črti. Lista JRZ je dobila 720 glasov. Pri 11. decembrskih volitvah je bilo na listi dr. Mačka v celem srezu Dolnji Lapac vsega skupaj 1074 glasov.

Železniški minister v Sloveniji

V nedeljo je prispel v Slovenijo železniški minister g. dr. Mehmed Spaho v spremstvu večjega števila višjih uradnikov. Udeležil se je otvoritvenih del pri gradnji železniške proge Crnomelj—Vrbovsko, del zvezne proge Slovenije z morjem, ki je bila že pred 15 leti uzakonjena. Glavni del te zveze Kočevje—Vrbovsko na progi Zagreb—Sušak, ki je bil prvotno uzakonjen, pa ni več v delovnem načrtu novih gradbenih del prometnega ministrstva.

Nov katoliški dnevnik

nameravajo ustanoviti na Hrvatskem. Veliko nezadovoljstvo traja že dolgo časa nad pisanjem »Hrvatske straže« zaradi njenega surovega in brezobzirnega pisanja. Resni katoliški krogi, zlasti sarajevska nadškofija, smatrajo da tako pi-

sanje več škoduje resnični katoliški stvari kot pa koristi. Posledica tega nezadovoljstva je bil odstop glavnega urednika »Hrvatske straže« duhovnika dr. Šimraka.

Da bi zagotovili novemu dnevniku obstoj, nameravajo združiti tri katoliške tiskarne v Zagrebu. Tako združeno podjetje naj bi prevzelo izdajanje velikega katoliškega tednika. V to smer si največ prizadeva zagrebški nadškof g. dr. A. Stepinac.

Ob 70letnici vižmarskega tabora

Te dni se je slovenski narod spominjal nad vse pomembnega dogodka. Minilo je namreč 70 let izza dni narodnega tabora v Vižmarjih, ki se ga je udeležilo za tedanje čase naravnost ogromno število slovenskega ljudstva. Z vseh strani se je zgrinjala slovenska vojska v Vižmarje, silne trume so prispele peš, iz oddaljenih krajev pa se je pripeljalo mnoštvo na okrašenih vozovih in v vlaki. Vseh zborovalcev je bilo več ko 30.000.

Ko ob 70letnici najpomembnejše dobe v novi slovenski politični zgodovini spominjamo sodobnike in zlasti našo mladino na slavnostne sklepe naših dedov in pradedov, nimamo namena govoriti za idejo jugoslovanstva. Ta misel je bila, je in mora tudi v bodoče biti vodnica vsake resnično slovenske politike. Naša zgodovina kaže, da se vedno z železno nujnostjo vračamo k nji, ako smo se od nje oddaljili. Spominjamo pa se ob sedemdesetletnici na dobo taborov, da opozorimo na ogromni napredek, ki smo ga od takrat dosegli in ki ga najbrž ne bi dosegli brez zavesti, da smo del velike jugoslovanske in ogromne slovanske družine.

Se žive med nami korenine, ki jim je vižmarski tabor osebno doživetje rane mladosti. Ti vedo, kaj je ta tabor pomenil. In ti opozarjajo, da še danes velja tedaj sklenjena ugotovitev:

»Edinstvo južnih Slovanov, začeto ob postanku naroda, je ostalo vse veke svetovnih dogodkov neprenehoma živo v narodnem čustvu in se javlja proti drugim narodom v edinstvu jezika.«

Srečna vas domača!

Minulo nedeljo je naša Gorenjska (in bi moral ves naš narod in vsa država) doživela praznik, kakršnih je malo v zgodovini narodov.

Na Vrbi, v mali kmetski vasi, je bil pod pokroviteljstvom banovine kot najvišje krajevne oblasti rojstni dom pesnika Prešerna proglašen za banovinsko, narodno last in za narodno svetišče.

To je dogodek, oziroma bi vsaj moral biti, ko ves slovenski narod ob geniju svojega največjega sinu manifestira svojo voljo do življenja in pravico do obstoja! Naj bodo razmere, v katerih živimo, take ali take, Prešeren je in ostane naše gore list. Iz njega črpamo in bomo črpali svoje sile. In Prešeren se je rodil v kmetški hiši, žuljava roka slovenske kmetice ga je prva božala in iz kmetškega naročja je sprejel bogastvo svojih duševnih zakladov.

In še to! Prešeren pomeni za nas vrhunec, ki še danes ni prekoračen. Naloga vseh, ki dobro mislijo, pa je vsaj v tem, da ta vrhunec spoznajo, ga dosežejo in doumejo.

Zavedati se moramo, da smo v nedeljo vsi, brez razlike struj in strank, Prešernovo rojstno hišo — preprost slovenski kmetški dom — priznali in proglasili za svoje narodno svetišče. Doslednost zahteva, da po tem uravnamo tudi svoje delo. Ako tega ne bomo storili, nismo vredni Prešerna, nismo vredni svoje zemlje in nismo vredni življenja.

Slovenska vas! Prav ob tem dogodku se spomni, da vse veliko raste iz tebe in da zato pomeniš lahko narodu najvišjo srečo in največji blagoslov, če boš znala v dejanje preliti to, kar ti je pel največji sin, da boš »srečna vas domača«!

se je zbrala ogromna množica ljudi in še opolnoči so kanadski Francozi, ki so tam naseljeni, vzklikali »Vive le roi«! Orleanski kmetje so bili menda prvi Kanadčani, ki so tako pozdravili svojega vladarja. Z ladjo so pred otok priplule tudi štiri kanadske in dve angleški vojni ladji.

Bilo je to prvič v zgodovini, da je angleški kralj obiskal britansko prekomorsko posest.

Pomen tega obiska je bil z angleške in ameriške strani naglašen v številnih govorih.

Rusija

je danes vprašanje, okrog katerega se suče važen del evropske politike.

Pogajanja med zapadnimi demokracijami in Rusijo se nadaljujejo, točnih poročil o njih poteku pa še ni. Verjetno pa je, da bodo v doglednem času uspešno končana.

Češko zlato dobi Nemčija

Listi poročajo, da namerava angleška narodna banka izročiti 5 milijonov funtov čeških denarnih rezerv mednarodni izplačilni banki v Baslu, da jih da na razpolago nemški državni banki. Finančni krogi računajo, da je imela češkoslovaška narodna banka shranjenih v Angliji od 20 do 25 milijonov funtov šterlingov. Nemčija se je obvezala, da bo prevzela vse češkoslovaške dolgove v inozemstvu, in sicer državne in občinske.

Zmaga Sokolov v Varšavi

Tekmovalna vrsta Sokola kr. Jugoslavije je po tekmi v Parizu, kjer je bila poražena za dobro točko razlike od francoskih gimnastov, odpotovala v Varšavo. Tam so porazili naši Sokoli poljske tekmovalce z razliko 10 točk.

★

Letos bomo morali po visoki ceni uvažati sladkor. Lanska produkcija naših sladkornih tvornic ne bo zadostna za kritje potreb našega konzuma do letošnje jeseni, t. j. do nove sladkorne kampanje. V poletnih mesecih bodo po sedanjih računih zaloge domačega sladkorja izčrpane in bomo morali uvoziti sladkor iz inozemstva. Kakor vse kaže, pa bomo morali inozemski sladkor drago plačati, kajti na svetovnem trgu sladkorja so se v zadnjih mesecih cene občutno dvignile. V maju je cena sladkorju dosegla najvišje stanje v zadnjih devetih letih. Ta podražitev je nastopila kot posledica velikih nakupov za ustvaritev vojnih rezerv.

Pri nas v Jugoslaviji morejo sladkorne tovarne proizvajati mnogo več sladkorja kakor pa je domača potreba. Presežek smo prejšnja leta tudi izvažali. Toda tovarne so bile v vednem sporu s kmeti, pridelovalci sladkorne repe radi cene. Tovarne so kmetom plačevale tako nizke cene, da se ni izplačalo sladkorne repe saditi. In posledica padea proizvodnje sladkorne repe je pomanjkanje sladkorja.

Bivši albanski kralj Zogu se je obrnil na tajništvo Zveze narodov s protestno brzojavko proti italijanski zasedbi Albanije. Prav tako je storil svoj čas abesinski cesar Selasi.

Češka bo ustanovila vojaško milico, ki bo štela 7000 mož in bo služila le za vzdrževanje notranjega reda in miru v protektoratu.

Ameriška vlada hoče ustanoviti posebno letalsko ministrstvo in ga poveriti znanemu polkovniku Lindbergu, ki je prvi preletel Atlantski ocean iz Amerike v Evropo.

Železniška direkcija iz Subotice je bila premeščena v Beograd. Te dni je odšla iz Subotice tisočglava deputacija intervenirat, da se direkcija vrne nazaj.

Katastrofalne posledice nalivov

Deževje zadnjih dni je povzročilo po vsej Sloveniji poplave in povodnji, ki so po več krajih napravile že milijonsko škodo.

Poročila o poplavah in povodnjih so prispela doslej s Krškega polja, iz Celja in oko-

Kaj se godi po svetu

Ves svet se zvija v krčih in drhti ob vprašanju, ali nam bo ostal ohranjen mir, ali nas bo udarila vojna vibra. Mislamo, da ne trdimo nič neresničnega, ako trenutno označimo položaj za tak, da v neposredni bodočnosti

Vojne ne bo

in se trenutno ni bati hujših in resnejših zapletljivost.

Glavno vprašanje, ki je grozilo, da pahne ves svet v nesrečo, je bilo mesto in pristanišče Gdansk, ki je po mirovni pogodbi avtonomno pod kontrolo Društva narodov. Lasti si ga Nemci in Poljaki.

Za Nemčijo pomeni Gdansk važno izhodišče in oporišče v Severnem morju, za Poljsko isto. Razlika je v tem, da Nemčija z Gdanskim Poljakom sploh lahko zapre dohod na morje, medtem ko sama tudi brez tega pristanišča lahko uspeva.

Narodnostno sta postavljeni dve teoriji, kakor povesod v spornih mejnih jezikovnih ozemljih. Nemei trdijo, da je Gdansk nemški, Poljaki se sklicujejo na poljsko zaledje in na zgodovino. Podoba je, da je ostrina nekoliko popustila. Ni pa še vprašanje razčiščeno in je vprav Gdansk ena tistih ran, ki je na telesu boleštne Evrope še vedno odprta.

Društvo narodov

V ponedeljek se je pričelo 105. zasedanje sveta Društva narodov pod predsedstvom ruskega poslanika v Londonu Majskega, ki je že v petek zvečer odpotoval v Zenevo. Zasedanju so prisostvovali angleški zunanji minister lord Halifax, francoski zunanji minister Bonnet, švedski zunanji minister Sandler in letonski zunanji minister Munters.

Začasni dnevni red zasedanja sveta Društva narodov ima 11 točk, izmed katerih jih je 9 administrativnega in finančnega značaja. Glavna predmeta razprav sta poziv kitajske vlade, naj Društvo narodov zavzame stališče proti Japonski, ter predlog za remilitarizacijo Alandskega otočja. Pričakuje se tudi izjava angleške vlade o palestinskem vprašanju in morda bo podana tudi skupna angleško-francoska deklaracija o splošnem političnem položaju.

Glede Gdanska se ne pričakuje nobene praktične odločitve ter bo to vprašanje odgode-no do septembrskega zasedanja. Tako zvaní odbor treh v zadevi Gdanska, v katerem so zastopniki Anglije, Francije in Švedske, bo imel samo istočasno sejo v Zenevi. Glavna pozornost političnih krogov bo osredotočena na zakulisna posvetovanja o angleško-ruski zvezi.

Tako vidimo, da pomeni to zasedanje bolj parađa kakor dogodek.

Važna pot

Pred dnevi sta angleški kralj in kraljica prispela v Kanado. Vsa Kanada je bila na nogah. Prvi dominion in žitnica Anglije je ponosen in srečen zaradi prvega obiska vladarske dvojice v deželi. Vezni dominiona z angleško domovino so se v hipu močno okrepile. Danes ni več nobenega Angleža in ne Francoza v Kanadi, ki ne bi bil pripravljen v vsakem primeru brezpogojno stati ob strani matični domovini. Obisk, do katerega je prišlo baš v času vojne psihoze v Evropi, je bil za Kanado odločilnega pomena. To je dokazal že današnji sprejem angleških suverenov na kanadskih tleh.

»Empress of Australia« je priplula po vele-toku Sv. Lovrenca mimo nove Funlandije do Orleanskega otoka in se tam zasedrila. Na obali

lice, iz Ptuja, iz Novega mesta, iz vsega Zasavja in iz raznih drugih krajev.

V Kostanjevici je prehod do Brežic na cesti zaradi narasle vode nemogoč.

Na koroški progi v Mariboru se je nedavno iztiril potniški vlak zaradi plazov, ki ga je voda odplavila na progo.

Po več krajih je vodovje odplavilo velike množine lesa in seveda povzročilo velikansko škodo.

Vse reke, Sava, Drava, Dravinja, Savinja, pa tudi manjše, kakor Pesnica, Krka itd. so na mnogih krajih prestopile bregove. Prav tako nevarni so hudourniški potoki, ki porušijo vse, kar doseže njih besneče vodovje.

Prebivalstvo prizadetih krajev z grozo gleda v bodočnost, zlasti še zato, ker deževje vzdržema trajna.

× Iz Koprivnika v kočevskem okraju so spravili v bolnico posestnikovega sina Rudolfa Hutterja. Hutter je včeraj posedel v družbi drugih fantov v vaški gostilni. Fantje pa so se kmalu nabrali vina in se jeli med seboj prepirati. Ostalo pa ni le pri prepiru. Razvil se je hud pretep, med katerim je nekdo potegnil nož in ga zasadel Hutterju v hrbet.

Zjutraj
za lepoto -

Zvečer
za zdravje!

Zato zjutraj, zlasti pa zvečer

KALODONT
PROTI ZOBNEMU KAMNU

Kmetska mladina

Loče pri Poljčanah

Po raznih težavah in nasprotjih je delo kmetske mladine v naši lepi vasi dolgo spalo in so nekateri hoteli za vsako ceno uničiti. Zdravje mladega rodu in mogočna kmetsko-mladinska ideja se ne dasta uničiti niti izbrisati iz naših src. Skušali bomo zopet krepko dvigniti zeleni prapor v naši zeleni Dravinjski dolini, zato smo sklicali redni občni zbor Društva kmetijskih fantov in deklet v nedeljo dne 28. maja ob pol 10. dopoldne. Pozivamo vse tovariše in tovarišice, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Tovariška Zveza kmetijskih fantov in deklet nam je sporočila, da pošlje delegata, ki bo poročal obširno o kmetsko-mladinskem pokretu v Sloveniji, njegovem razvoju in novih nalogah v bodočnosti.

Ivan Mlakar.

Boh. Češnjica

Društvo kmetijskih fantov in deklet Boh. Češnjica je od svojega minimalnega načrta izvršilo dovršen del; pred kratkim smo priredili izlet k izviru Savice, v nedeljo 21. maja pa gremo na Golico. Imeli smo tudi živinozdravniško predavanje, za tekmo koscev pa smo izvolili poseben odbor, da bo prireditev vsestransko uspela. O vseh nadaljnjih točkah minimalnega programa pa bomo še poročali.

Skoke

Na občnem zboru Društva kmetijskih fantov in deklet v Skokah je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Ajdič Ivan, podpredsednik Skodič Franc, tajnik Magda Pečovnik, namestnik Stanko Pesek, blagajnik Bibijana Pečovnik, namestnik Veronika Kirbiš, načelnik prosvetnega odseka Ivan Poropat, načelnica ženskega odseka Magda Pečovnik, revizorja sta Jože Adiž in Ljubo Plumberger.

Dne 11. junija bomo priredili tekmo koscev in vabimo vse prijatelje kmetsko-mladinskega pokreta, da se praznika dela udeležijo polnoštevilno.

Preselili smo se

iz začasnih prostorov v Kolodvorski ul. 7 v nove prostore v Pražakovo ul. 11 — pritličje, levo, na koncu sodnijskega vrta. Vsa tovariška društva, posamezne člane in članice, naročnike, dopisnike in interese prosimo, da se v vseh primerih obračajo na gornji naslov.

Zveza kmetijskih fantov in deklet.
Uredništvo in uprava »Grude«.

Šmartno pri Litiji

Društvo kmetijskih fantov in deklet v Šmartnem pri Litiji ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 4. junija ob 3. uri popoldne v posojilnici. Pozivamo vse tovariše in tovarišice, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Poleg obravnave dnevnega reda bo na občnem zboru poročal tudi Zvezin delegat.

Vače

Nekaj časa smo primorani delovanje ustaviti, ker so najaktivnejši člani odšli po svetu, se poženili, sedaj pa smo sklenili, da ponovno zberemo mlade moči in oživimo še krepkeje delovanje kmetske mladine. Društvo kmetijskih fantov in deklet ima svoj redni občni zbor dne 8. junija ob pol 3. uri popoldne. Pozivamo vse tovariše in tovarišice, da se polnoštevilno udeležijo občnega zbora, kjer bo poročal tudi delegat Zveze kmetijskih fantov in deklet.

Zgoraj desno: Spominski lik (del poprsja) pokojnega dr. Ivana Laha, priljubljenega slovenskega pisatelja in idealnega nacionalista. Lik je delo akad. kiparja Nikolaja Pirnata in bo postavljen kot nagrobnik na Lahovem poslednjem počivališču. — V sredi levo: Nj. Vel. kralj Peter II. je sprejel Nj. Vis. kneza namestnika Pavla v Beogradu po kneževi vrnitvi iz Italije. — V sredi desno: Takle nebotičnik je seveda doma v Ameriki in ne pri nas. Družba »Columbia« ima v 72. nadstropju te orjaške stavbe televizijsko postajo. — Spodaj: Kancelar Hitler pri kosilu po ogledu Siegfriedovega obrambnega pasu na nemškem zapadu.

Iv. Nemec:

Sandžak do Plevlja

Slovo

Bilo je megleno septembrsko jutro, ko sem pred dvema letoma zapuščal plevljansko dolino. V star štiridesetletni avtomobil se je nabasalo dvanajst potnikov, da smo komaj dihal. Do dvanajstice smo peljali še precej hitro, od tam pa smo počasi lezli od serpentine do serpentine s polževim korakom. Avtomobil je škripal kot prava stara škaflija in jokaj, javkal in tulil, da so se ti ušesa kar tresla; v želodcu je bilo tako tesno, da me je pričela objemati slabost. Z vztrajnostjo smo priškripali do sedme serpentine, v dolini pa je valovila gosta neprodna megla. Imeli smo občutek, da se nahajamo nekje sredi vasi med nebom in zemljo in vsak trenutek lahko zdrknemo v meglo.

Ostro sem vrgel pogled v megleno valovo, v gosto sivobelo gnoto, kakor blede tobačni dim. V velikih klobukih se je pričela ta meglena masa dvigati in vrteti, kakor bi valovilo morje, le da ni bilo bučanja in šumenja pravih morskih valov. Izgledalo je, da se bo vsak trenutek megleno morje razlilo, ker je postajalo redkejšo in svetlejšo, pogled je nekoliko globlje prodril v dolino.

Po velikem naporu smo prispeli do dvanajstice in se na ovinku ustavili. Megla se je nenadoma razklala v dve polovici, iz daljave pa nas je pozdravil mogočen Durmitor; v globini pod nami je ležalo skromno Pevlje. Kupola pravoslavne cerkve se je svetlikala in tekmovala z bleščanjem mošeje, ki je s svojim minaretom štrlela v zrak kakor preteča šiba. Visok dimnik elektrarne pa je spuščal črni dim in oznanjal, da Pevlje ni mrtvo, ampak živo in resnično z vsemi spomini iz preteklosti.

Megla se je skoraj povsem izgubila; gola rebra plevljanske okolice so se še enkrat razprostrla ob slovesu, kakor bi hotela pokazati svojo nagoto in priklicati v spomin, morda tudi v življenje, vso tisto mogočno obleko — krasne gozdove, ki so jih posekali Turki.

Še enkrat sem pogledal daleč tja na belo vijugo, ki pelje proti Beranam, na prepad nad

Čehotino; v skrajni daljavi se je komaj vidno belila cerkev sv. Ilije, nekoliko bliže so se videli vrhovi Sv. Trojice. Gledal sem in se zapičil v kamenje, prešel drevesa okrog kasarne, tudi ovčje črede sem opazil na posameznih gričih, ki so iskale drobno in presušeno jesensko travo.

Po golih hribinah so se sukale ozke steze; marsikatero sem premeril tudi po desetkrat, zato sem jih pozdravljal in želel, naj pride po njih samo sreča do ljudskih bivališč. Spomnil sem se — in očesi sta še krepkeje zrli v golo kamenje, da je po teh potih hodila tudi Dara Kosovka in se bojevala za svobodo svojega rodu. V spomin mi je prišla tudi Zorka maščevana, Jovo in vsi borci, ki so umirali tod za svojo zemljo, ki je bila sicer kamenita, toda naša in je tudi ostala naša. Nobena sila tujcev ni mogla zlomiti ljubezni sinov do svoje zemlje.

Sonce se je krepko uprlo v vrhove Durmitorja, daleč tja je odhitela moja misel, ko je avtomobil drdral proti Rudu. Čez Čemerno je vela mrzla sapa, da so nam zobje pričeli šklepetati; v strmih prepadih je šumela voda in bobneče skakala čez trde skale.

Z veliko hitrostjo smo se spuščali v dolino in hiteli mimo nevarnih ovinkov, kjer bi vsak trenutek lahko zdrknili v globino.

Nekje v hrbtu so me pričele boleti kosti, ker smo se stiskali kakor šibice v škafliji; zaželel sem konca vožnji, ki mi je branila uživati lepoto.

Spustili smo se že precej nizko v dolino, kjer so nas pozdravile prve češplje, tako bogato obložene z modrim sadjem, da so se poveznile k tlom kakor klobuki. Pozdravili smo jih samo s pogledi. Hitimo naprej mimo nekkih črnih kamenin; opazili smo tudi železniški tir, ki pelje v Uvac, iznad tira pa se dviga planina, polna premoga, polna bogastva, ki nam ga je dala narava. Črni premog je kar sam pogledal svetlobo in se s kovinastim bleskom svetil v soncu.

Vsa ta bogastva skozi stoletja hranimo, skozi stoletja prelivamo za te bregove kri, končno pa jih vendar izkoristi tujec. Z neko

trpkostjo sem v Rudu izstopil. Ne vem, če je bil vzrok slaba vožnja, zdelo se mi je, da sem vožnjo že pozabil. V mojih mislih je bila naša zemlja in njena vsebina, po kateri se tolikim slinam cedé. Toda ob spominu na trde plevljanske hribe me prešine tudi trdna vera, da bo ta zemlja za večne čase ostala naša — tam ob Durmitorju in tukaj pod Triglavom. Duša mi je tiho zašepetala:

Pozdravljena Kosovka in ti maščevana...

Pozdravljene kreposti našega rodu, ostanite trdni črnogorski hribovi... (Konec.)

Iz naših krajev

× V Srbobranu se je zastrupil z alkoholom kmet Stevan Popov. Prišel je v krmo in jel piti žganje. Krčmar ga je opozoril, naj ne pije toliko, a Popov je odgovoril, da je pripravljen za stavo popiti tri litre žganja. To je tudi storil. Toda čez pol ure je podlegel zastrupljenju z alkoholom.

× Tatvina v Zažarju. Oni dau je bilo vlomljeno v Zažarju pri Horjulu. Vlomilci so odnesli iz gostilne Franca Piška več oblek, celo zalogo jestvin, cigaret in nekaj drugih vrednosti. Pišek je oškodovan za dobrih 2000 din.

× Cik-Cak 3. številka je pravkar izšla. Novi humoristično-satirični list »Cik-Cak« od številke do številke vidno napreduje in pridobiva tudi na ugledu in simpatijah. Čeprav je list strogo nadstrankarski, nudi zlasti ta številka toliko aktualnega gradiva, da jo bo vsakdo čital z veseljem. Poskusite sami in si naročite »Cik-Cak« za četrta leta (9 številke), kar vas velja samo 12.—. Bržkone postanete potem stalen naročnik lista. Vrsta lepih nagrad privlačnost lista še povečuje. Dobite pa »Cik-Cak« povsod po trafikah. Ako ga pri vas še ni, pišite upravi »Cik-Cak«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 53. Zadostuje dopisnica. — List toplo priporočamo.

× V Gornjem Milanovcu se je nedavno zgodila v hiši kmeta Jačina Jačimovića težka nesreča. Strela je zažgala hišo in ubila Jačimovića in njegovo 10letno hčerko. Stirje člani rodbine so se iz goreče hiše rešili.

× Premeščeni so bili učitelji Lojze Lušin iz Dolnje rebri v Ljutomer. Lušin je znan nacional-

Čotasti strah

(Nadaljevanje.)

Popoldne sem se zbudil s prav neprijetnimi občutki. Začel sem razmišljati o nenavadnem doživljanju. Seveda, gospoda Emila Mlakarja nisem videl na mrtvaškem odru. Njegovo okrevanje je tako lepo napredovalo, da sem se pomirjen odpravil na neko službeno potovanje. Ob vrnitvi sem izvedel, da je Mlakar že umrl. Ker primeri krvavitve v črevesju pri legarju tudi v času okrevanja niso nič nenavadni, ker je tudi služničad videla gospoda Mlakarja na mrtvaškem odru, bi torej ne bilo upravičenega dvoma.

Oblekel sem se in odšel k mrlškemu ogledniku. Ta se je natančno spominjal. Smrt gospoda Mlakarja je bil ugotovil po mrzlem obrazu in neobčutljivih očeh. Opis mrlča, kakor ga mi je podal, se je popolnoma strinjal s podobo o Mlakarju, kakršna mi je živela v spominu. Potemtakem gospod Mlakar nikakor ni več mogel biti živ.

Koga sva torej s Feliksom preganjala?

Ko sem zvečer ves razdvojen in sam sebi odveč hotel leči k počitku, je prišel Feliks in me je prosil, naj grem k gospe Mlakarjevi, ker se ji je bolezen poostila.

Začudil sem se, čemu ni poklicala svojega zdravnika. Feliks mi je pojasnil, da ji on ne ve več pomagati.

»No, Feliks,« sem se oblekel, »nocoj izgledate precej čudno. Jaz seveda tudi. Kaj pa strah?«

Mladec je odvrnil:

»O, gospod doktor, saj še ni vsega konec. Lotil se bom drugače. Bomo že še videli.«

Gospa Mlakarjeva, tršata štiridesetletnica, je ležala na divanu. Vzduh v sobi je bil prenaščen z vonjem po etru. Gospa me je sprejela nenavadno prisrčno.

»Oprostite, gospod doktor, da vas že prej nisem klicala na pomoč. Saj veste, zdravili ste mojega ubogega moža — pa me že samo vaše ime strahotno spominja njegove smrti. Zelo, zelo sem bolna. Pravkar sem mislila, da me bo kraj.«

Preiskal sem jo. Bolezen na srecu je bila sicer močno nevarna, toda trenutno je bila kriza premagana. Življenje bi utegnulo trajati še nekaj mesecev.

Zapisal sem ji pomirjevalno sredstvo, zlasti pa sem ji priporočal, naj se ogiba vsakega razburjanja.

»Gospod doktor, to je težko. Tu se dogajajo reči, oh, take reči.«

Z nabreklih obraza sem ji čital grozo, a kljub temu se mi je zdelo, da za tem izrazom tiči še nekaj drugega. Toda kaj?«

»Kaj pa se dogaja, gospa?«

Ne da bi jo bilo treba dolgo prositi, mi je šepetaje zaupala:

»Gospod doktor, moj mož, ki mi je umrl v naročju in sem šla za njegovim pogrebom, on — se mi sedaj zopet prikazuje tu v hiši.«

Nato mi je poročala o rečeh čisto podobno kakor Feliks. Po njeni izjavi naj bi gospod Mlakar ponoči res taval po hiši. Videla ga je z okna že večkrat na vrtu, kadar zaradi nahuhe ni mogla hoditi po sobi in je sedla k oknu.

Zagotavljal sem ji, da je vse to le gola domišljija, ona pa je vztrajala:

»Kaj mislite, gospod doktor? Ali ste prej vedeli, da pri nas straši v hiši? Ali niste nikoli nič slišali o tem?«

Njen pogled je vprašujoče počival na meni. Hotel sem pogovor napeljati drugam, toda ona se je venomer vračala k temu predmetu. Nena-doma je odjeknil iz parka močan pok.

Gospa Mlakarjeva se je opotekla, vrgla glavo vznak, se krčevito prijel z rokami za senci in kriknila:

»Na pomoč!«

V tem je že nezavestna omahnila na divan. Priskočil sem ji takoj na pomoč in hkratu priključil služkinjo.

»Saj ni nič, gospod doktor,« je rekla ta. »Feliks je mislil, da se nekdo klati po vrtu, pa je ustrelil, a ni nikogar zadel.«

Gospa Mlakarjeva se je zopet zavedla in vprašala s slabotnim glasom:

»Ali ste prepričani, da ni nikogar ranil?«

»Nikogar, gospa! Menda sploh nikogar ni bilo in je sploh streljal samo senca.«

Priti je moral Feliks in sam poročati o svoji zmoti, oziroma nerodnosti. Nato se je bolnica navidezno pomirila in je želela biti sama. Kakor je bila prej zgovorna, tako me je sedaj nedvoumno odslovila.

Feliks me je spremil venkaj.

»Ah, gospod doktor, tako razločno sem ga videl! Bil je pravi gospod Mlakar, samo tako siv je bil kakor gosta megla. Ciljal sem dobro, pa je vendar izginil kakor včera.«

(Dalje.)

ni in kulturni delavec, ki je bil lansko leto premeščen iz Savinjske doline v kočevske hribe. Dalje so bili premeščeni Anton Belihar iz Zidanega mosta v Križe in Andrej Žvan iz Znanovelj v Turnišče.

× Glavna skupščina CMD bo letos v Ljutomeru. Narodno-obrambna družba sv. Cirila in Metoda bo imela svojo letošnjo glavno skupščino v Ljutomeru. Vršila se bo v nedeljo 2. julija, ker se je izrazila od mnogih strani želja, da bi bila ta prireditev še pred jesenjo in okoli praznika obeh slovanskih blagovestnikov.

× 45. razstava prireditelj Ljubljanskega velesejma bo letošnji pomladanski velesejem od 3. do 12. junija. Pokroviteljstvo je prevzel Nj. Vel. kralj Peter II. Razstavnici prostori so vsi zasedeni, pa bo ta prireditev zopet lepa revija slovenske in jugoslovanske gospodarske delavnosti. Na razstavi bodo zastopane vse pomembnejše industrijske in obrtne panoge, tako kovinska, tekstilna, papirna, elektrotehnična, kemična, steklarska, živilska, stavbena, poljedelski stroji, glasila, kurjava, keramika itd. Poleg tega bodo še zaokrožene razstave pohištva in stanovanjske opreme, avtomobilov, male obrti, pregled slovanskih narodnih ženskih izdelkov ter turizem z gorenjsko in dolnjsko kmečko hišo v narodnem slogu in razstava protiplinske obrambe. Obiskovalci velesejma bodo imeli na jugoslovanskih železnice 50% popust. Vozne olajšave so dovolile tudi številne druge države. V pomorskem prometu je določen 50%, v zračnem pa 30% popust.

× Rejec malih živali, 5 št. prinaša sledečo vsebino: Naravna vzgoja piščancev — Kako so se obnesle Kekikembel race — Montaubanski golob — Prišel je čas napenjavosti — Če ima samica preveč mladičev — Kako spoznamo spol pri mladih kuncih — Kako prideš do okusnega kunčjega mesa — Plemenski kozel — Mladi rod kanarčkov v valilnicah in njega prehrana — Življenje v akvarijih itd.

× Loterija društva rejcev malih živali: 4 motorji, 15 koles, spalnica, kuhinja, šivalni stroj, radio aparat, harmonika, foto itd., itd., vsega skupaj 400 krasnih dobilov je tudi letos namenjenih kupcem srečk II. efektne loterije rejcev malih živali v Ljubljani. Zrebanje se vrši dne 2. julija ob 14. uri popoldne pri Novem Svetu na Gosposvetski cesti. Cene srečkam, ki so na prodaj v vseh ljubljanskih trafikah in v pisarni Zveze, Karunova 10 (tik za trnovsko cerkvijo), samo din 5.—. Ker so srečke omejene le na najmanjše število, pohitite z nakupom, da ne bo prepozno.

× V Medjimurju in Prekmurju so se pojavile ogromne množine gosenic, ki uničujejo posevke, sadno drevje in vinograde. Oblasti so pokrenile vse potrebno, da bi mrčes uničili, kar pa se jim še ni posrečilo. Gosenice so napravile zelo veliko škodo.

× Jugoslovanska uprava bo zgradila tvornico nikotina. Uprava državnih monopolov je sklenila zgraditi moderno tvornico za proizvodnjo nikotina iz domačega tobaka. Tvornica bo na leto predelala 1 milijon kilogramov tobaka. Strojne nameravajo naročiti v Nemčiji.

× V Bjelovaru bodo zgradili velike mlekarne in tvornico kazeina. Skupina Francozov je odkupila tamošnjo združeno mlekarno. Ta finančna skupina namerava v Bjelovaru zgraditi moderno industrijo za predelavo mleka. Obrati so zamišljeni v takem obsegu, da bodo predelali na mesec okrog pol milijona litrov mleka. Izdelovati pa nameravajo maslo, sir in kazein. Proizvode bodo plasirali predvsem na francoskem tržišču.

× V Splitu je šel prostovoljno v smrt prof. Girometa, kustos tamošnjega Prirodoslovnega muzeja in ugleden učenjak. Bržkone ga je pognala v smrt živčna pretrujenost.

× V Sp. Dragi pri Stični se je med kopanjem v kamolomu težko ponesrečila posestnikova žena Marija Trpinova, ki so jo morali prepeljati v bolnišnico.

× V Velikem Podlogu so sredi ceste našli mrtvega znanega posestnika Jos. Škvarca. Bil je umorjen.

× Cenjene čitatelje opozarjamo na današnji oglas tovarne čevljev »PEKO«.

Hiša z gostilno in trgovino je na prodaj v Kamenju v Bohinju. Proizvedbe pri Kmetški posojilnici v Ljubljani.

Izdatno
milo —
poceni pranje

Res, s Schichtovim terpentinovim milom perete poceni. Njegova mehkoba, bujna pena ima tako veliko čistilno moč, da je dolgo menjanje nepotrebno. Zato se mila le malo porabi — perilo pa se varuje. Dobro milo je vedno najcenejše.

SCHICHTOVO
TERPENTINOVNO MILO

× V Petrijancih pri Ormožu so otroci, ki so se doma igrali, medtem ko so bili odrasli na polju, zažgali hišo in gospodarsko poslopje posestniku Viktorju Vračicu. Požar je povzročil dobihih 100 tisoč din škode.

Kmetški hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo **v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1**
Telefon št. 28-47 Rač. pošt. hran. št. 14.257 Brzjavi: Kmetiskidom
Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

Daje kratko-
ročna posojila

Izvršuje
ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Nove vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%,
vloge proti odpovedi — 5%.
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

TISKOVINE

vseh vrst: časopise, modne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

**TISKARNA
MERKUR**

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23
TELEFON ŠTEV. 25-52

Važnejša radio predavanja

od 28. maja do 3. junija 1939.

Nedelja, 28. maja. 19.30: Binkoštni narodni običaji.

Ponedeljek, 29. maja. 17.00: Zatiranje vrta in šumečega prisada pri živalstvu.

Torek, 30. maja. 18.40: Človeški tipi in značaji — 19.30: Slovenska kmetijska hiša.

Sreda, 31. maja. 18.00: Priče slovanske preteklosti — 18.40: Pogovor o davčnih prijavah.

Petek, 2. junija. 18.40: Poljudna navodila o zaščiti proti zračnim napadom.

Sobota, 3. junija. 18.40: Glasba v službi naroda — 20.00: O zunanji politiki.

Sejmi

28. maja: v Puconcih.

30. maja: v Bušeh vasi, Metliki, Radovljici, Dol. Lendavi, Št. Vidu pri Stični, Radohovi vasi, Laškem, Mozirju, Marenbergu, Pristavi, Mariboru.

31. maja: v Boštanju, Kostanjevici, Mirni peči.

1. junija: na Igu, v Turnišču, Škocjanu, Mokronogu, Stari cerkvi pri Kočevju, Trbovljah, pri Sv. Lenartu, okr. Slovenj Gradec.

2. junija: v Motniku, Mariboru.

3. junija: v Križevcih, okr. Murska Sobota, Celju, Brežicah, Trbovljah.

Živinski sejmi

Na zadnjem živinskem sejmu v Ptujju so prodajali vole po 5 do 6.75, bike po 4 do 7, junice po 3.25 do 5, plemenske krave po 3 do 4.25, krave za klanje po 2.25 do 3.75, telefa pa po 6 do 8 din za kg žive teže.

Svinjski sejem je bil dobro založen, prodajali pa so pršutarje po 5 do 7, pitane prašiče pa po 6.50 do 8.75 za kg žive teže.

Žrebanje Tobačnih srečk

Pri žrebanju, ki se je vršilo dne 15. t. m., so bile amortizirane naslednje serije: 149, 265, 448, 1092, 1488, 1583, 1598, 1897, 1947, 2143, 2165, 2213, 2283, 2416, 2579, 2591, 2693, 2897, 3167, 3195, 3400, 3405, 3461, 3514, 3577, 4070, 4088, 4174, 4291, 4483, 4677, 4934, 5113, 5548, 5738, 5781, 5909, 6023, 6252, 6267, 6367, 6391, 6420, 6615, 6657, 6880, 6963, 7199, 7637, 7669, 7728, 7917, 8071, 8075, 8228, 8337, 8525, 8813, 9061, 9079, 9116, 9275, 9448, 9593, 9629, 8929, 9901.

Večje dobitke so zadele: ser. 4144 št. 88 15.000 din; ser. 4903 št. 97 1.000 din; ser. 3808 št. 46 500 din; ser. 6898 št. 23 500 din.

Po din 100 so zadele: ser. 2251 št. 74; ser. 2466 št. 11; ser. 2594 št. 47; ser. 4257 št. 86; ser. 4331 št. 19; ser. 4446 št. 35; ser. 4451 št. 33; ser. 5217 št. 36; ser. 7073 št. 28; ser. 9000 št. 21.

Po din 50 so zadele: ser. 724 št. 45; ser. 956 št. 44; ser. 5009 št. 10; ser. 5116 št. 1; ser. 6207 št. 67; ser. 6559 št. 59; ser. 6635 št. 32; ser. 7343 št. 98; ser. 8813 št. 30; ser. 9211 št. 8.

125°-
165°-
175°-
150°-
135°-
55°-
48°-

Preko

Kmetje in kmetice, zavedajte se svojega stanu in oklepajte se Kmetškega lista, ki najbolj odločno in neustrašeno brani kmetijske pravice!

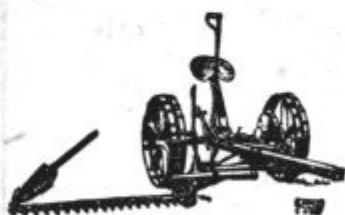
EKONOM

R. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7
(v lastni hiši) Telefon interurban 25-06

Dobavljajo vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud, superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žlindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilekega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne »Hlovac, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

„Kmetijski list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, polletno 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nepraznirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

LANZ-kosilni stroj

LANZ-obračevalec za seno

so stroji, ki jih kmetovalec potrebuje

Oglejte si naše stroje pri Kmetijski družbi v Ljubljani in na Velesejski razstavi pri paviljonu Kmetijske družbe